

SLOVAN.

Štev. 15.

V Ljubljani, dne 10. aprila.

1884.

Vsebina: Zmaj Jovan Jovanović. — Slovani in Nemci kot avstrijski državljani. — Dolenjci. (Dalje.) — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Zmaj Jovan Jovanović.

Zmaj Jovan Jovanović.

Ko je Sima Milutinović Sarajlija (Sarajlija, to je iz Sarajeva) prvi dramatik srbski, okoli leta 1840. na potu iz Pešte v Beli Grad obiskal dobrega si prijatelja Pavla Jovanovića v Novem Sadu, poslovl se je od vse Jovanovićeve družine in je hotel reči z Bogom tudi Jovi, maledu sinku Jovanovićevevu. Oglelavši se okoli sebe, zagleda malega Jovo, kako v kotu sladko spi. Jovanovićevi so hoteli prebuditi otroka, ali Sima ni tega dal, nego se pripogne k detetu; poljubivši ga v čelo in položivši mu roko na glavo pogledal je Milutinović kvišku in je dejal rekoč: „Da Bog da pesnik bio.“ In res, blagoslov in prorokovanje se je izpolnilo. Jovan Jovanović je postal slaven in velik pesnik.

Srbsko umetno pesništvo je še kaj mlado. Hotel sem reči srbske umetne pesmi v pravem narodnem jeziku. Kajti pesnik Lukijan Mušicki (1777—1837) je zlagal pesmi v ruskoslovenskem jeziku in v latinski metriki po vzgledu Horacijevih od. Še le ko

sta Obradović in Karadžić pridobila srbskemu jeziku veljavo v slovstvu, izpodrinivši iz njega ruskoslovenščino, katera je še ostala in gospodovala samo v cerkvi, pokazala sta se v Srbih dva prva in velika lirski pesnika: vladika črnogorski Petar Petrović Njeguš (1813—1851) in Branko Radičević (1824—1853), katera sta prva pretrgala vse vezi s starim pesniškim slovstvom ter podala

Srbom krasne pesmi, zložene v čistem srbskem jeziku. In po njujinem potu hodil je, poleg drugih srbskih pesnikov, najodličnejši lirik Zmaj Jovan Jovanović.

Zmaj Jovan Jovanović se je porodil 24. novembra 1833. leta v Novem Sadu, središči književnega gibanja

avstrijskih Srbov. Izmed šestero otrok je bil Jovan najstari. Oče Pavel mu je bil mestni načelnik novosadski. Kar se dostaje njegovega sorodstva, naj omenimo samo to še, da je Jovan Jovanović krvni sorodnik zdanjemu srbskemu kralju Milošu Obrenoviću.

V hišo njegovih roditeljev je gostokrat zahajala neka stara sorodnica Mika, katera je znala mnogo narodnih pesmi. Stara Mika mu jih je pela; izmed drugih tudi pesem o Sekuli junaku in Zmajič je dobil veselje do pesnikovanja. Ko je šel oče v Pešto l. 1840., vzela je Zmajiča s seboj, a mladi sedemletni deček je opeval vse dogodbe, kar jih je doživel na tem potovanju. Naslov tej knjigi je bil: „Stare pesme mladoga sti-

hotvorca“. Ali Zmaj se zdaj že sam ne spominja, kaj je bil napisal v to knjigo.

V osnovne šole je hodil v Novem Sadu; v gimnazij pa najprej v Novem Sadu, potem v Halaši in naposled v Požunu, kjer je napravil zrelostni izpit. Izza gimnazijskih nauk je dovršil pravne na peštanskem, praškem in dunajskem vseučilišči.

Zdajci se vrne domu v Novi Sad, kjer so se dogodile zanj velike premenе. Tu mu zbolijo oče in umrje. Jovanović ostane nekoliko časa doma baveč se s pesništvo in je razglašal svoje pesmi v Srpskem Letopisu in Nevenu. Kar privre leto 1861. in nastane tudi v Srbih novo življenje na političnem in literarnem polju. Na političnem polju vrne se Srbom stara avtonomija, upravne in sodniške oblasti se premené in narod dobi pravico voliti sam sebi svoje uradnike. Srbi v Novem Sadu, ki so bili tedaj v veliki večini, volili so si dr. Svetozara Miletića za mestnega načelnika v Novem Sadu; pisatelj J. Ignjatović je postal veliki beležnik, a naš Jovan Jovanović podbeležnik.

Tudi novo uradniško življenje ni bilo po godu mlademu pesniku, hrepenečemu po pesniških svojih idejalah. Pesnik tudi za svoj advokatski poklic ni imel ne srca ne volje. Živi pesniški duh ga je silil, posvetiti svoje življenje književnosti. Že zdaj je bil glavni sotrudnik humorističnemu listu „Komarcu“, a vrhu tega je jel izdajati 1862. leta sam nov leposloven list „Javor“, ki je nehal izhajati še istega leta, ali kasneje je zopet oživel in še izhaja danes, ali ne več pod njegovim uredništvom. Svoj list „Javor“ je ustavil sam, ker ga je za to prosil dr. Svetozar Miletić, glavni sotrudnik „Srbskemu dnevniku“, da mu ne bi delal „konkurencije“. V „Komarci“ in „Javorji“ je razvijal svoj veliki pesniški dar in je pisal veliko. Čutil je sam, da mu je treba nekega zavetja, kjer naj bi se odpočil po dnevnem trudu. In sreča ga je obdarovala obilno. Istega leta (1861) očarala ga je Jeorosima Ružica Ličaninova iz Novega Sada, blaga in uzorna Srbkinja, katero si je pozneje vzel za ženo. Ta ženitev je znamenita za srbsko pesništvo zategadelj, ker so iz nje nastali: „Džulici“, pravi biser srbskega lirskega pesništva.

Početkom 1863. leta ga je izvolila „Matica srpska“ za nadzornika Tekelijinemu zavodu v Pešti. Tekelija je bil največji dobrotnik srbskega naroda, kateremu je za-

pustil okoli 300.000 gld. in hišo v Pešti. V tej hiši dobivajo srbski dijaki stan in še vrhu tega štipendije. Imenujejo jih „Tekelijance“. Tekelija je bil dober človek, ali jako slab pisatelj. Poleg svojega domoljubja je mnogo škodoval srbskemu slovstvu. Ko so se srbski pisatelji pogovarjali o pravopisu „Maticе“, govoril je strastno zoper Vukov jezik in pravopis. Živeč med mladimi dijaki, postal je Jovanović še sam dijak; upisal se je namreč na medicinskem fakultetu, učil se sedem let medicine in postal doktor. Tu je unemal mlade Srbe za slovstvo, ter jih izpodbujal na delo.

Zahvalivši se na nadzorništvu 1870. leta vrne se spet v Novi Sad, kjer je bil zdravnik. Od tega časa vidimo ga kot zdravnika v Pančevu, Karlovcih, Futogu, spet v Novem Sadu, v Kamenici, Belem Gradu in zdaj na Dunaji.

Uzroka, da je pesnik tako rad menjal mesto za mestom, iskati je v tem, ker je želel spoznati narodno življenje, a sicer ga je tudi preganjala iz kraja v kraj nemila osoda. V najlepšem zadovoljstvu pokosi mu smrt njegovo Rožico v Pančevu l. 1872. in zato da slovo Pančevu. Ostane mu še jedinica hčerka. Toda v Futogu ga dohiti druga nesreča, njegova jedina hči Smiljka umrje mu ondukaj in Jovanović zapusti Futog. V Beli grad ga je bil povabil minister Alimpij Vasiljević za dramaturga narodnemu gledališču. Ali Jovanović vidivši, da bi moral poleg tega zanemarjati zdravništvo in ker ni mogel opravljati obojega posla, odpovedal se je bil napominjani službi v Belem Gradu.

Zdaj je Zmaj Jovan Jovanović zdravnik na Dunaji. Toda ne vemo, ali je naš samotar tu našel kako toplo mesto. To je istina, da se še toliko časa ni mudil v nobenem mestu, kakor na Dunaji, kjer gotovo uživa srečo med učeco se srbsko mladino, katero ljubi iz vsega srca. Na Dunaji je gotovo tudi njegov duh našel obilno hrane.

O Zmaja Jovana Jovanovića krasnih pesmih prihodnjic.

Slovani in Nemci kot avstrijski državljani.

II.

Ali imajo Slovani morebiti državi nevarne in protustavne aspiracije?

Pri uhodu k cesarskemu gradu na dunajskem Ringu stoji nad lepimi slavnostnimi vrati z mogočnimi črkami zapisano: iustitia regnorum fundamentum*). Po tem gaslu slavnega avstrijskega vladarja se je moral ravnati tudi postavodajni zbor, ko je sprejel osnovno ustavo, katera zagotavlja vsem narodom naše države jednake pravice. In res, kaj more biti posamičnemu državljanu uzvišenejšega, kaj tolažljivejšega, nego zavest, da nahaja v državni zvezi iste pravice, kakor sosed njegov, isto varstvo svojega imetka in isto brambo individualnih svojih lastnosti, kakor vsi drugi, ki živé z njim v državni zajednici!

Zares, ko bi se pri nas bilo v gorenjih prelepah besedah izraženo načelo vedno točno in dosledno izvrševalo, bili bi sedaj dospeli že tako daleč, da bi posamični narodi zadovoljno živeli drug poleg drugega in skupno delovali za prospeh blaginje in za veljavo države.

*) pravica je podstava državam.

A ravno mi Slovani smo, ki se po vsi pravici moremo pritoževati, da se nam niso izpolnovalе določbe ustave; da vedno še zastoj zahtevamo pravic, do katerih imamo pravico isto tako, kakor ostali narodi države.

Vlade, katere so po ustavnem načelu imele voditi državno upravo, branile so se često proti jasni volji vladarjevi, uvesti pri nas v veljavo ravnopravnost kot osnovno določbo naše ustave.

In mi, kaj smo storili? Ali smo morebiti prijeli za orožje, kakor Madžari; ali smo snovali zarote, kakor Italijani? Kaj še! Postavili smo se na ustavna tla in uztrajali smo na njih, dasi so nam jih na vse mogoče načine skušali izpodmikati. To pač se ne more imenovati državi nevarno početje, kajti sicer bi bila tudi ustava naša državi nevarna, cesar si pa ne bode upal trditi niti najljutejši sovražnik naših narodnih teženj.

Taka je tedaj ona nevarnost, ki od vedno zvestih, domovini in vladarju udanih Slovanov, preti državi. Ali

oglejmo si sedaj počenjanje onega elementa, kateri so nekateri državniki proglašali za kit v avstrijskem narodnem življenju. Poglejmo, kako mislijo in na kaj delujejo — Nemci.

Dr. Sturm, jeden vodjev združene levice, mož po čegar žilah ne teče več mladeniška kri, kateremu se tedaj ne more očitati mladostna nepremišljenost, dejal je lanskega leta, ko je svojim brnskimi volilcem razkladal svoj program, da je naloga levice delati za to, da bi se dosegla najozjaja zveza med Avstrijo in Nemčijo, zveza carinska, politična in državoppravna. To njegovo politično verovanje so ponavljali potem za njim še nekateri drugi češkonemški poslanci.

Stvar nam ni nova, kajti znani pruskonemški kričač in neprostovoljni komik državnega zbora, vitez Schönerer, izjavil se je že v državni zbornici sami v tem zmislu. Izjava dr. Sturma tedaj le dokazuje, da je vsa levica sprejela oni program, kateri je nekdanj zastopal jedini Schönerer. Da je to res in da se ti nazori če dalje bolje širijo med pristaši in političnimi prijatelji levičnjakov, da so jeli nemški narodnjaki že kar naravnost zametavati avstrijsko domoljubje kot zastarel pojem, o tem nas poučuje tudi še članek lista „Deutsche Wochenschrift“, kateri izdaja dr. Friedjung. Ta list smatra se za glasilo najodličnejših nemških narodnjakov; torej se more smatrati za program vse stranke.

Kako si tedaj mislijo naši Nemci državoppravno zvezo med Avstrijo in Nemčijo? Nič drugače, nego tako, kakršna je danes med Avstrijo in Ogrsko. Nemčija in Avstroogrška morali bi tedaj imeti vkupe: armado, zunanje zadeve, carino in financije. Te skupne zadeve bi se imele reševati v delegacijah, katere bi se zbirale zdaj v Berlinu, a zdaj na Dunaji.

Ali ni to izraženo dosti jasno? Nemška stranka je obsodila Avstrijo na propad; ona nima biti več velevlast, temveč le še državnica druge vrste, katera bi se imela greti na solnci nemške slave; katera bi se imela pokoravati mogočni besedi nemškega cesarja. Naj se nam ne ugovarja, da je to le sanjarstvo nekaterih prenapetih glav, kajti kdor je prebiral zadnja leta pridno nemške časnike, mogel je večkrat naleteti na jednake le bolje prikrito izražene misli. Da je to res program avstrijskih nemških narodnjakov, dokaz so nam velikonemške demonstracije, ki so se dogajale o raznih prilikah na raznih krajih države; dokaz je pa tudi oni kultus plavic, kateri so nekateri presadili celo na neplodna tla naše slovenske domovine.

To agitacijo med nemškim narodom bi imeli avstrijski državniki v poštev jemati. Najboljše in najuspešnejše sredstvo proti njej bila bi splošna izvedba ravnopravnosti, bilo bi pa tudi spoznanje, kakošna važnost pristoji Slovanom kot onemu elementu, v čegar interesu je braniti obstoj države proti vsakemu takemu poskusu upropaščenja njenega.

In namesto tega? — Namesto tega proglašajo nas Slovane vladni možje za državni nevarne; nas, ki smo tolikokrat rešili Avstrijo propada in jej obvarovali celokupnost; nas, ki smo tolikokrat sijajno zasvedočili, da

„Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovanom ne gane.“

Namesto tega teptajo nam z nogami v ustavi zagotovljene pravice ter podpirajo proti nam Madžare in Italijane, ki so že večkrat podali dokazov, da pri njih ni iskati iskrenih prijateljev Avstrije, ter Nemce, ki ravno sedaj delujejo za združenje z Nemčijo. Res! quem deus —

— P—P.

Dolenjci.

Spisal J. Trdina.

I. Narodna in okrajna imena.

(Dalje.)

Bele Kranjce imenuje Dolenjec radi narodne, hrvaški podobne nošnje „Hrovate“. Samo ob gorenji Krki sem slišal, da vele Semičanom „Beli Kranjci“, vse druge stanovnike črnomeljskega političnega okraja pa zovó tudi tod „Hrovate“. Domačini se tej dolenjski zameni smejejo in čudijo: kaki Hrovatje smo mi? Kaj ne čujete, da govorimo malo ne tako, kakor vi, in ali ne veste, da spadamo pod kranjsko Ljubljano, ne pa pod hrvaški Zagreb? Bela Krajina je zdrav, krepak in zaveden ud naše narodnosti. Najvažnejši kraji v njej: mesti Metlika in Črnomelj in velika vas Semič, kjer prebiva dekan, so zdaj čisto slovenski. Za Kolpo pa živi tudi dosti korenitih (štokavskih) Hrvatov, ki so mi sami zatrdili, da razumejo „Pozor“ laže, nego „Slovenski Narod“. Nahaja se več sledov, po katerih se sme soditi, da je bilo nekdanj v Beli Krajini mnogo več štokavcev, nego jih je zdaj in da so bili „Vlahi“, to je, staroverci. Jako znamenito mi se zdi, da pravijo drugi Belokranjci Semičanom Šokci (katoličani), kar kaže, da so morali biti oni sami prejšnje čase, vsaj

nekaj njih, inoverci, kakor so še dan denašnji Bojanci. Veliko Belokranjcev hodi na Nemško krošnjarit. Od tod so dobili pridevek „Nemškarji“, ki res da ni pravilno narejen, ali si ga treba zapomniti, ker je naroden. Za Nemce in nemško deželo izumili so Nemškarji novi imeni: Kvake in Kvakarsko, ki nista niti šala niti zabavljiča, kakor nekateri mislijo. Povpraševal sem dosti krošnjajev, kaj jih je napotilo na to preimovanje, pa nisem mogel izvedeti nobenega verjetnega razloga.

Med Savo in kočevskimi hribi se dvignjejo dolgi in široki Gorjanci. Staro, malo ne pozabljeno ime jim je bilo K u k o v a g o r a, Gorjanci pa so dejali Dolenjci l j u d e m, ki so na njej stanovali. Zdaj se zovó na vsaki strani drugače. Katoliškim Žumberčanom pravijo Slovenci Hrovatje, staroverskim pa Lahi (Vlahi). Za razloček morali so ostati Italijani to, kar so, namreč Italijani. Dolenjci ob Krki tedaj ne priznavajo laškega kraljestva, nego italijansko. Gorski okraj na dolenjski plati Gorjancev se imenuje P o d g o r j e, ki pa ne obseza, kakor bi se lahko

mislilo, vse krajine med goro in Krko, nego samo podgrajsko, stopiško in brusniško župo in orehoviško podružnico šentjarnijske fare. Že Vrhopoljci nečejo biti Podgorci, dasi prebivajo na sklonu Gorjancev. Šmihelci se na to ime baš ne jeze ali tudi njim se bolje zdi, da jim se veli samo Šmihelci ali Šmihelčani in nič drugače. Svojemu župljanu, plemenitemu Langerju so se jako čudili, da si je dal pridevek „Podgorski“ (von Podgoro). Ljudi, ki žive na velikem ali nekoliko silno peščenem, Krškem polju, imenujejo sosedge Poljance. Podgorci rabijo to ime tudi za šentjarnječane. Na levem bregu Krke se nahaja domovina sloveče svinjereje, mokro Zakrakovje. Tudi za druge reči je ves ta okraj močno podoben gornjihrvatskim ravninam. Zakrakovci stanujejo v Čučji mlaki, Hrovaškem Brodu, Dobravi in Mršeci Vasi. Od Krškega do Škocijana gre nisko hribovje, polno vinstva in sadja, ki je vsaj mojim očem neizrečeno prijazno. Prebivalci mu se zovó Hribci. Hribski vasi in župi sta dražestna Raka in Bučka, ki je daleč po svetu znana radi velikih konjskih sejmov. Sploh pa so Dolenjcem vsi gorski ljudje hribci, kakor Gorenjcem hribovci. Po Dolenjskem se vlačí mnogo ciganov, ki so se priselili s Hrvaškega. Sami sebi pravijo Roma (v singularu: Rom). Na doljnji Krki so se udomačili najbolj Jurkoviči, na srednji pa gorenji pa Brajdiči. Večkrat se priklatijo tudi štajarski in ogrskohrvaški cigani,

jedenkrat sem videl celó španjolske. Najnižja plast tega plemena so vsakako vedno blatni in razcapani Brajdiči in Jurkoviči, ki živé do malega le o beraštyu in tatvini. Ciganom višjega razreda, tistim, ki znajo lepo gosti ter se lišpajo z zlatimi prstani in novci in srebrnimi gumbi, pijo kavo itd. pravijo Dolenjci Egiptarji. To ime so dali ciganom razven nekaterih tujih narodov tudi Dalmatinci. Stari dubrovniški pesniki so prepevali radi o Jegjupki (Ciganki). Naposled mi je omeniti, da prosti Dolenjci svoje narodno ime slabo poznajo. „Slovenci“ so jim vsi Slovani. Dostikrat sem čul tožbo: Škoda, da je slovenskih jezikov toliko. Kako močni bi bili mi, da govorimo vsi samo jednega. „Slovence“ pa zovo tudi nas privržence narodne stranke, kakor da bi bili kaka posebna kasta. Kmetje pravijo: „Mi govorimo kranjski, gospodje pa pridigajo slovenski. Razumemo jih lahko, ali zakaj zatežejo tako po hrovaški? Narodne pesni in napeve imenujejo kranjske, umetne pa slovenske. One so jim ljubše, „slovenske“ jim se zde preteške in nekako tuje. Vedne volitve seznanile so Dolenjce tudi z nemškutarji. Pravijo jim „meškutarji“. Ker imajo svoj glavni brlog v mestih, misli naše ljudstvo, da so dobili svoje ime od njih. Ta izpremema nazova mi se zdi pomenljiva in vesela, ker dokazuje, da dolenjski kmet samega sebe ne šteje med meškutarje. (Dalje prihodajč.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Drugi občni zbor društva „Narodni dom“*) je bil dne 7. t. m. Iz poročil smo razvideli, da se za naše društvo najbolj zanimajo Čehi in Hrvati, a pri nas Notranjci. Razen že znanih podpor bode še letos v novem češkem gledališči predstava v korist „Narodnemu domu“. Društvu tajnik g. Ivan Hribar je poročal jako natanko in korenito o odborskem delovanji: doslej se je razposlalo 8000 osebam 70.410 sreček. Plačanih sreček je doslej 11.656. Blagajnik g. dr. Stare je poročal o imenji „Narodnega doma“; vsega imenja je dozdej **24.347 gld 47 kr.** Od tega je uplačanih deležev 5750 gld.; darov je do konca 1883. leta 11.118 gld. 41 kr. — G. dr. Kotnik je navetoval prenarodno društvenih pravil §. 2. in 4. in amortizacijskega načrta. Po tej prenarodbi znižajo se deleži od 200 gld. na 100 gld. in se morejo plačati tudi v štirih obrokih po 25 gld. Ta prenarodba se sprejme.

(*Znamenja poboljšanja.*) „Národní Listy“ prinašajo v svoji številki dne 4. t. m. z Dunaja to le brzovjavo: „Vlada, premišljnoč, kako bi se dala zadušiti pruska propaganda in brutalne surovosti nemškega življa proti Čehom po nemških mestih in mejnih krajih na Češkem, spoznala je za potrebno poklicati od tod uradnike, ki se udeležujejo nemških agitacij in namestiti posebno za okrajne glavarje zanesljive in energične uradnike; pomnožiti po mestih žandarsko osobje ter odvzeti policijo mestu Liberci in jo nadomestiti z državnim policijskim uradom.“ — To je najvažnejše poročilo poslednjih dni. Dokazuje nam, da je vlada res začela v poslednjih dneh nekaj več pozornosti obračati do onih nemških, proti veljavi in jedinstvu države namerjenih agitacij, o katerih govorimo v današnjem političnem članku; poleg tega pa, da je spoznala, da se le z energičnim ravnanjem da zadušiti ono ščuvanje in ona nepoštena agitacija, katero so začeli Nemci za vlade grofa Taaffeja proti slovanskim svojim sodržavljanom. — Ali

naj vlada ne stori samo pol koraka. Ne le na Češkem in Moravskem je potreba takih naredeb in sredstev, temveč tudi pri nas na Slovenskem. Vsaj na Štajarskem in Koroškem tamošnji nemškutarji in Nemci ne store nijednega proti slovenskemu prebivalstvu naperjenega dela, pri katerem ne bi imeli glavne vloge — ako ne celo inicijative — ces. kr. državni uradniki. — In na Primorskem? Udeležujejo se le ti celo državi sovražnih demonstracij samo zato, da pokažejo svoj srd in sovrašstvo do slovanskega prebivalstva. — Ako je tedaj — česar se nadejamo — sedanji vladi res do tega, da se naredi mir med avstrijskimi narodi; ako želi, da se bodo vsi državljani čutili jednako zadovoljne; da bodo uživali vsi jednakomerno svoje narodnostne pravice; ako jej je resna volja, zatreti prusko propagando, ki se širi po vsi Cislitaviji razen Galicije in Bukovine, — tedaj naj z mogočno svojo roko poseže tudi med uradniški svet po slovenskih deželah. Zahvalni mu zato ne bodemo samo Slovenci, temveč tudi vsi mirno med nami živeči državljani nemške narodnosti; sploh vsi — pravi Avstrijani.

(*Kratek pouk o zemljišči slovenskonemški ces. kr. slovenskim vojakom v uporabo po vprašanjih in odgovorih. Z dvema podobama.*) Je naslov 23 + 23 strani obsezajoči in v lepi slovenščini pisani knjižici, katero nam je podal v slovenski prelogi neutrudni in prvi naš pisatelj vojaškega slovstva, g. Komel pl. Sočebčan, rodom iz Solkana, a zdaj v Kromerizi na Moravskem. Cena 20 kr. — Gosp. pisatelj nam o ti priliki naznanja, da bode prej ko mogoče dal tiskati te vojaške in že poslovenjene knjige: 1.) Poučilo o streljanji, 2.) Osnova vojstva in 3.) Vežbovnik.

(*„Ljubljanski list.“*) Poročali smo o svojem času, da namerava vlada izdajanje uradnega lista urediti tako,

da bi izbajal po tri dni na teden v slovenskem, po tri dni pa, kakor doslej, v nemškem jeziku. Mi smo tedaj z veseljem pozdravili izdajanje slovenskega uradnega lista, ker smo bili prepričani, da se bode s tem zadostilo nujni potrebi slovenskega prebivalstva kranjske dežele. Kakor se nam sedaj poroča iz prav zanesljivega vira, izpremenili so vsivi palači na Turjaškem trgu svojo prvotno namero jedino na prigovarjanje gospoda deželnega poslanca za dolenska mesta. Zato je namesto toliko potrebnega slovenskega uradnega lista začel izhajati „Ljubljanski List“ kot „večerna priloga deželnemu uradnemu listu“. — Ta list, ki se že mesec dni pošilja vsakemu, kdor ga prejema, ima, kakor smo se doslej prepričali, jedino le namen, da pobija v resnici narodno politiko, da smeši delavne naše može v deželnem zboru in ljubljanskem mestnem zastopu, da zagovarja veljavo nemškega jezika med nami in služi sploh za torišče osebnim napadom nekaterih gospodov. Namestu kruha dala nam je tedaj vlada kamena. Take so srečne naše razmere.

Leto ut boča na

Iz Gorice, v dan 6. aprila. V preteklem tednu še je mudil v Gorici deželni predsednik kranjski baron Winkler s svojo soprogo potujoč na svoje posestvo v Tolminu, od koder se je vrnil v Gorico in Ljubljano. Naravno, da se podtikajo temu potovanju nameni, katerih potovanje res nima. Da je gospod baron nekaj dni tudi v mestu ostal, kjer ima mnogo prijateljev, umeje se samo ob sebi.

V torek po Veliki noči snide se v našem mestu avstrijskoitalijanska komisija za uravnavanje ribarstva v jadranskem morju. Zborovala bode v mestni palači. Mestno starejšinstvo je pričelo že priprave, da komisijo dostojno sprejme ter namerava nji v čast prirediti nekatere veselice.

Velikonočni ponedeljek priredijo nekateri Goričani konjsko dirko na Rojicah blizo kolodvora. Zmagovalcem so namenjena različna darila. Kdor se hoče udeležiti dirke, mora se oglasiti pri odboru za dirke ter položiti 10 gld. za slučaj, ko bi se pozneje skesal in se dirke ne hotel udeležiti.

V vseh krogih zbudil je nevoljo „Slovenčev“ dopis s Primorskega, ki nasprostuje vsem naporom naših bratov v Istri in Trstu gledé prihodnega vladike poreškega. „Slovenec“ zastopa vendar odločno versko stališče, a zagotavljamo ga, da bode prav vera in katoliška cerkev trpela največje škode, ako niso merodajni krogi drugod previdnejši od naših in ako bode dr. Flapp imenovan za vladiko poreške vladikovine.

Iz Gorice, 4. aprila. [Izv. dopis.] 28. marca je imela goriška „Ortsgruppe“ nemškega Schulvereina svoj letni zbor. Jadikovalo se je mnogo in koncem se je osrednji odbor poprosil, da poskrbi tukajšnji protestantski šoli letne subvencije 2000 gld. Do sedaj šteje ta šola 5 učiteljskih moči in blizo 80 otrok v 3 razredih in nima pravice javnosti. Protestantskih otrok je komaj 14, vsi drugi so iz slovenskega bivalstva podturnskega. Kaj čudna zmes za četirirazrednico! V novem odboru so razen predsednika ponajveč „c. kr.“. — Kranjski deželni predsednik je tu iskal urednika nemški „Laibacherici“ — a dotičnik, nam znani slovenski pisatelj, je ponudbo odbil.

V Trstu, 31. marca. [Pogreb našega pesnika J. V. Koseskega.] — V petek 28. t. m. popoldne, smo spremili k večnemu pokoju jednega izmed veteranov naših pesnikov, Jovana Vesela-Koseskega. Pogreb je bil zares velikanski, da še tacega Trst že davno ni videl. Udeležilo se ga je nad 2500 ljudi vseh stanov. Tu se je videlo, kako Slovenci časté svoje zaslužne može. Sprevod se je tako le vršil: Na čelu je jezdil mož na vranci,

za njim je šel cerkovnik s svetim razpelom. Za tem so šli mestni reveži. Sedaj pridejo deputacije z vencu in trakovi v narodnih krasnih barvah: 1. Slovensko-delavsko podporno društvo, 2. Politično društvo „Edinost“, 3. politično društvo „Sloga“ iz Gorice, 4. Uredništvo „Edinosti“. 5. Uredništvo „Soče“ iz Gorice, 6. Slovensko pevsko društvo „Jadranska zarja“, 7. „Tržaški Sokol“, 8. Tržaška čitalnica, 9. Goriška čitalnica, 10. Čitalnica iz Ilirske Bistrice, 11. Sežanska čitalnica, 12. Čitalnica z Doline, 13. Čitalnica na Opčinah, 14. Dijaška deputacija višjega gimnazija v Trstu, 15. Velikanski venec „Matica Slovenske“ s črnimi trakovi: „Matica Slovenska“ — „Svojem u častnemu članu“. Za temi deputacijami so šli pevci vseh tržaških slovanskih društev. Za njimi so šle deputacije brez vencev in sicer: Čitalnice proseške, bazoviške, nabrežinske, koprške, in deputacije gospodarskih društev: v Barkovljah in Skednji; za temi „in corpore“ pa udje vseh slovanskih društev v Trstu. Potem 21 duhovnikov, njim na čelu župnik in kanonik Hrovatin. Za njim se je počasi pomikal ves pozlačen mrtvaški voz s šesterimi konji, a voz je bil ves pokrit s prekrasnimi vencu, krasnimi trakovi in primernimi napisi v raznih jezikih. Trakove so držali višji uradniki. Za vozom pa so šli sorodniki, zastopniki vseh tržaških uradov. Le mestnega župana in pa Pretisa smo pogrešali; pa nič ne dé. Za temi se je vrstila tolika množica občinstva iz Trsta in iz okolice, da nikakor ne morem po imen vseh naštetih. Duhovniki z vsega Primorskega so bili došli, isto tako okoliški učitelji in drugi zavedni narodnjaki. Ko so bile v cerkvi opravljene cerkvene molitve, zapelo je nad 40 pevcev Cegnarjevo: „Blagor mu, ki se spočije“ i. t. d. Ta pesem je ljudstvu do živega sezala, da je marsikomu solza v očeh zaigrala in še celo oče tej pesmi ni se mogel ubraniti njenega velikanskega utisa. Ljudstvo je kar strmeč poslušalo ter se čudilo slovenskim glasovom. Po dokončanem cerkvenem obredu položijo deputacije vence na rakev, za mrtvaškim vozom pa je šlo 43 kočij na grobje. Tu mu pevci zapoje „Molitev“, a na to pouzame g. Cegnar besedo, ter nam v živih barvah naslika zasluge pokojnikove na slovstvenem polji: — Kdo je mar?

„Taka glava korenine“
Je slovenski oratar.

Gospod urednik! — Tožil vas bom, če mi ne daste prostora pod lepo vašo črto. Samo še nisem na čistem, ali bi vas postavil pred porotnike, ali bi vas posadil pred kazenski oddelek mestnodeleg. sodišča, in pa zarad kakšnega delikta bi vas gnal pred sodni stol.

Ko si je dal Turek v Brodu pri sedlarji narediti novo sedlo ter mu je sedlar nadeval svinskih ščetin namesto kravjih dlak v sedlo, tožil ga je Turek zarad razžaljenja časti; — ko je v bivši Vojni Krajini Vaso nastrelil in teško ranil soseda si Timoteja, ki je ogrebal koruzo na svojem polji, tožil ga je Timotej zarad močenja posestva, a jaz sem najprej pomislil na „literarno tatvino“, potem pa, ko sem pogledal §. 171. kaz. zak. ter sem čital: „Kdor zarad svoje koristi vzame posestniku brez njegove privole katero koli tujo premično stvar, kriv je tatvine“, prepričal sem se, da ne bodete krivec tatvine, če mi zavržete moj listek, ker nimate čisto nobene koristi, ako kaj takega naredite. Sicer je moj listek v vaših rokah tuja premična stvar, katero zavržete, če jo zavržete, brez moje privole. Mislil sem na razbojstvo, toda opustil sem

tudi to. Še bi moglo biti vaše dejanje izneverjenje, in to bo, če ni razžaljenje časti, kakor je to bilo pri tistem Turku v Brodu ali pa močenje mirnega faktičnega posestva, kakor je bilo med Vasom in Timotejem v bivši Vojni Krajini.

Ko nas je začelo uredništvo „Slovenskega Naroda“ dražiti s „Knezom Serebrijanijem“, poiskal sem si bil pribezališča pri vas in sem ga tudi dobil v prvem početku, potem so pa kar prirojili za menoj moji tovariši pod črto ter so me zares vrgli iz osvojenega posestva, a vrh tega ste mi vi; gospod urednik, razžalili čast, ko ste mi zavrgli moje drugo pismo. Za Boga svetega, kako pa naj bi človek pisal kaj dobrega o nekaterih naših možeh! In pri nas celó se ne dá lepo pisati o mnogoterem v sedanjih razmerah! Saj veste, kaj so že za menoj storili ljudje, pa kaj sem jaz mogel storiti? — Ničesar nisem mogel storiti, zahvalil sem se vsakemu posebe na poklonu in blaženi mir se je zopet povrnil med nas.

Tako je.

Zdaj ko imamo Slovenci tri dnevnikove in 26 ostalih perijodnih listov, ni me strah za prostor, toliko praznega prostora še nikoli nismo imeli v naši literaturi, kakor ga imamo letos. Kako dolgo bo to trpelo, pač ne vem povedati, ampak to vem, da „Ljubljanski list“ ne bode nehal izhajati, dokler ga bo podpirala vlada, „Slovenec“ bo hodil po svetu, dokler ga bodo držali na površji naši duhovniki, a „Slovenski Narod“ bo živel, dokler bomo živeli mi, ki ga imamo za svoje glasilo.

Za prostor v naši žurnalistiki tedaj nam ni treba skrbeti; imamo ga dosti, celo za jeden dan preveč, ker je prestopno leto. Skrbeti nam je za duševno hrano, katero moramo podajati vsak po svoje našemu narodu, ne samo v dnevnikih, ampak tudi v tednikih, četirinaestnikih in mesečnikih.

Gospod Prostoslav Kretanov potuje v „Slovenskem Narodu“ križem domovine ter nam podaja svoja opazovanja v prijetni obliki; tudi v „Slovanu“ nam slika lepo našo domovino. Ker sem ga nedavno okregal, zakaj ni šel v cerkev, ko je bil v Črnomlji, obljubil mi je bil, da pojde v cerkev na Trsatu in na Reki. Bomo videli! — Gospod Josip Nolli nam le prerediti kedaj pošilja pisma iz tujine, a domači naši listničarji so prišli nad črto, kjer so se potopili v politiki spravljalivosti ter so prepustili prostor ruskim romanom, jedini gospod „Nominis umbra“ nas je razveselil s svojo študijo „Časnikarstvo in naši časniki“, kateri spis je pa prouzročil mnogo mnogo nepotrebne hrupa in ropota. Celó literarno tatvino so mu oponašali, dasi je naznačil vire, iz katerih je zajemal podatke o tujem časnikarstvu, a o našem domačem časnikarstvu ni še doslej nihče pisal tako natanko in korenito.

Če si kdo po mnogoletnih študijah prilasti obsežnega znanja, pa to svoje znanje porabi za samostalni spis, porabil je svoje lastno gradivo, ker v protivnem slučaju in skrajni doslednosti bil bi literaren tat vsak, ki kaj bere. Nobeden človek ni prišel učen na svet, pa kdor ni čital nič o francoski revoluciji, ne bi mogel o njej ničesar pisati. Gosp. Samuel Singer, ki je spisal o Slovencih članek v list „Unsere Zeit“, je porabil med drugim tudi članek gosp. Fr. Selaka o slovenskih lirikih v I. zvezku „Kroat Revue“ in nihče mu ni očital literarne tatvine; vsi naši listi so ga le pohvalili.

O našem feljtonskem triumviratu je stvar že zastarela, ker se je do zdaj razen gg. D. Antonijeva in Mažibrka prijavil še g. Isteklošem, pa se bo morda še kdo oglasil, da bodemo imeli svoj septemvirat, če ne decemvirat.

Spectabilis.

Ostali slovanski svet.

(Atelijé Siemiradzkega v Rimu.) Jeden najznamenitejših slikarjev je zdaj Poljak Hinko Siemiradzki. Jako spoštovan v umetniškem svetu takoj po prvih svojih delih, pridobil si je svetovno slavo s prekrasno sliko „Goreče baklje Neronove“. — V njej nam je plastično predočil trpljenje prvih krščanov, katere je krvoločni rimski cesar Neron dal s slamo obvijati in smolo polivati, potem pa požigati za živega telesa, da so v groznih mukah na radost krvoločnosti in prostopašnosti cesarjevi izdihavali blage svoje duše. — Večina svetovno slavnih slikarjev si napravljaja sicer svoje umetniške delavnice v „središču duha in omike“ — Parizu; Siemiradzki pa je ostal zahvalen deželi, iz katere so njegovi uzori in se je naselil v glavnem nje mestu, prvostolnici združenega kraljestva in središču krščanskega sveta v — večnem mestu Rimu. —

Stanovališče si je izbral na Eskvilinskem bregu, s katerega je prekrasen pogled po rimski kampaniji in obkrožujočih jo sabinskih in albanskih gorah. Na tem bregu, ki je bil nekdaj šotorišče pretorijancev, sedaj pa je obsejan s prekrasnimi vilami, skrivajočimi se med bujnim zelenjem obširnih vrtov, dal si je tudi sloveči slovanski umetnik sezidati svoj atelije v čistem pompejskem slogu. Notranja uprava lepe te vile priča o znamenitem in izbranem ukusu umetnikovem. Stene in stropi so obloženi z mozaiki, stopnice narejene iz najdražjega marmorja. Posebno lepo uravnana je slikarjeva delavnica, v katero prodirajo solčni žarki skoz stekleno streho. Po tleh so razgrnene dragocene preproge in najrazličnejše zverinske kože; po mizah in stolih leže kosi dragih jutrovih izdelkov; krog in krog je polno najlepšega pohištva, dragih slik in redkih umetniških predmetov starega in sedanjega časa.

Siemiradzki je sedaj pri Rimljanih, kakor bi se reklo v modi. Vsak dan prihajajo in se ustavljajo ob določenem

času pred njegovo vilo elegantni vozički in slikarjev sóbar sprejema sijajne krasotice in ponosne kavalirje. V atelijeji stoje in se izprehajajo skupine, govoreče ruski, poljski, italijanski, francoski in angleški jezik. Obiskovalci se zbirajo sedaj posebno pred dvema slikama, katerih prva predstavlja pogreb jugoslovanskega kneza, druga pa Zoro po grškem basnoslovju. Prva slika nas iznenadeja vsled ogromnih svojih razmer, svežesti barev in množine detajlov. Namenjena je v dar moskovskemu muzeju. Druga, katero je kupil neki moskovski knez za ogromno vsoto, upliva posebno z nežno svojo koncepcijo.

(Kulturno delovanje Rusije v Aziji.) O tem se je Francos Eduard Marbeaux, bivši državni svetnik, v „Société des études coloniales et maritimes“ v Odesi izrazil jako pohvalno. Rekel je med drugim: „Rusi pojavljajo se ondu kot širitelji civilizacije, oni preganjajo robstvo, osvobojujejo Perzijo turkomanskih navalov in odpirajo Evropejcem prístup k srednji Aziji.“ Tako govori Francos o Rusih, katere Nemci imenujejo — barbare!

(Dalmatinski deželni odbor) se je obrnil do naučnega ministerstva s prošnjo, da se po učiteljskih dalmatinskih odpravi obligatno učenje nemškega in italijanskega jezika; do pravosodnega ministerstva pa s prošnjo, naj ukaže sodiščem po Dalmaciji, da se imajo v notranjem uradovanju posluževati hrvaškega jezika in da morajo vsem hrvaškim strankam dopisavati samo v njihovem materinem jeziku. Doslej so bila sodišča obvezana le hrvaške uloge hrvaški reševati; vse druge dopise in pozive pa so vedno razpošiljala le v italijanskem jeziku. — Kakor se vidi, v Dalmaciji radikalizma nimajo za tak velik greh, kakor pri nas. Kaj pa: — altri uomini, altri costumi.

(Pravoslavna cerkev na Dunaji.) Na prizadevanje Rajevskega bode se zidala pravoslavna cerkev na Dunaji, v kateri namen bodo se nabirali dobrovoljni darovi na Ruskem.

(Mesto Varšava.) Ruska vlada je izdala v poljskem in ruskem jeziku knjigo o uspehih štetja v Varšavi z naslovom: „Rezultaty spisu jednodniwego miasta Warszawy.“ Iz te knjige posnemamo, da ima Varšava 387.395 prebivalcev. Po svoji velikosti je tedaj petnajsto mesto na svetu. Po narodnosti se je našlo 347.211 Poljakov, 15.515 Rusov, 7700 Nemcev; ostali se dele na razne narodnosti. — Res strašna pa je razmera med krščanskim in židovskim prebivalstvom. Nič manje nego 127.957 židov, tedaj dobra tretjina vsega prebivalstva, živi v Varšavi. Kakšna mora po takem biti v tem mestu javna morala, lahko si je misliti. Jedina sreča je še, da ruska vlada neče priznati židov za ravnopravne s krščani, kajti sicer bi se Poljska morala udušiti pod tlakom te grozne more vse poštenosti.

(„Obščestvo dlja rosprostranjenja svjaščenoga pisanija“) (društvo za razširjevanje duhovnih spisov), katero se je pred tremi leti ustanovilo v Petrogradu, spečalo je v tem času, kakor poročajo „S. Peterburgskija Vjedomosti“, 750.000 knjig med narod. Gotovo izreden uspeh!

(Nevěsta Messinská) se imenuje nova izvorna češka opera od Zdenka Fibicha. Predstavljal se je v narodnem gledališču v Pragi prvič dne 27. marca t. l. Dasi kritika skladatelju očita premalo samostalnosti in nedostatek lastnega glasbenega sloga, imela je opera splošno vendar velik uspeh in vsi češki listi so v tem jedini, da je od Fibicha pričakovati še genialnih skladb.

(Pokorenije Turkmen-Tekincev 1880—1881 godov.) Pod tem naslovom je izdal ravnokar L. Artamonov v Petrogradu obširnejšo knjigo, v kateri nam opisuje popularno in natančno podrobnosti slavnega pohoda ruske vojske pod voditeljstvom generala Skobeljeva proti Turkmeno-Tekincem leta 1880. Ob enem seznanja pisatelj bralce s značajem in običaji teh dveh sorodnih si narodov. Z ozirom na letošnje dogodke v Mervu utegne ta knjiga, katera je okrašena z mnogimi lepimi slikami, zanimati tudi mnogoterega Slovenca. Dobiva se v knjigarni L. Deubnerja v Petrogradu.

Z Dunaja, dne 26. marca. [Izv. dop.] Najrazširjenější učiteljski list „Komenský“, izhajajoč v Olomuci, oznanja v svoji 13. št. dopis francoskega ministerstva ujedninstvu, (Ministère de l'instruction publique et des Beaux-Arts. Musée pédagogique et Bibliothèque centrale de l'Enseignement Primaire, rue Lhomond, 42. — Paris, le 6. mars 1884.) ki ga podajemo v prevodu:

Gospod! Pooblaščen od g. reditelja pariškega pedagogijskega muzeja, imam vam čast naznaniti, da se je osnoval slovanski odsek v osrednji knjižnici prvotnega poučevanja „Dela in časopisi bodo izbrana, razložena, najvažnejša prevedena. — „La Revue pédagogique“, glasilo muzeja, obdržalo bode svoje bralce v toku vsega, kar se tiče pouka v slovanskih deželah. — Blagovolite, prosim, podati kolikor mogoče to stvar javnosti, ter izpodbujate druge, da nam pošiljajo brezplačne ali v zameno jiste in objave, tikajoče se javnega pouka v vaših deželah.

St. Wiennut, Attaché au Musée Pédagogique.
A Monsieur le Redacteur en chef du Journal
„Komenský“.

Ta dopis kaže nam jasno, da se francosko razumnštvo zanima čedalje bolj za nas Slovane (kar velja še bolj o Angležih), pred vsem zapadne. V tem pa je tudi nekako priznavanje povzdigajoče se narodnosti, tako nagloma vzpelega slovstva češkega. Po tem lahko sodimo, koliko more delavnost in domoljubje. Povzdignili ste razmerno majhni češki narod, da je raven drugim. Nemški zastor skrival ga je zapadnikom, prišla je burja od njih strani, pa ga je privzdignila. Zagledali so nove rodove, žilave in delavne, začeli so se zanj zanimati, poznavati in morajo jih priznavati. — „Komenský“ in učiteljska društva skušala bodo gotovo ustreči želji navedenega dopisa, vsaj imajo moči dovolj (in v Pragi izhaja francoski list „Le Pragois“). Ozira se pa ono pismo ravno tako na nas, in tu našemu učiteljstvu svetujemo, ali vsaj njega zastopnikom: „Učiteljskemu Tovarišu“ in „Popotniku“, da se potrudijo tudi iz njiju srede znalec francoskega in slovenskega jezika (vsaj eden se bo že dobil!), ki naj zamisel gorenjega dopisa tudi obistini. Dela bode seveda veliko, korist pa tudi znatna. Vsaj ne bodemo zmeraj in v vseh strokah tičali za krilom tete ali mačehe, ali kar bodi, Germanije, ktera nas za to našo podanost in udanost včasih pogostoma ali pa vedno — lasa!

Razne novice.

(Listi v Londonu.) Ljubljana ima sedaj štiri dnevnik, Dunaj 16, Buda-Pest 19, Berlin 33, Paris z 1 milijon 900.000 ljudmi blizo 72 dnevnikov in mogočni London s 3.500.000 ljudmi ima za leto 1884. samo 18 dnevnikov. Od teh je 6 odmenjenih brodarstvu, trgovini, sportu in financijam in samo 12 je političnih. Pet izmed teh izhaja samo na večer, 6 le na jutro in jeden list po dvakrat na dan. Od teh se tiska „The Daily Telegraph“ v jeden četrtilijonov iztisih; „The Standard“ 200.000 iztisih; „The Daily News“ 170.000 iztisih. — „The Times“, ustanovljena 1. januarja 1788. leta po Johnu Walterju v 100.000 iztisih. V razširjenem in krasnem poslopju „Timesa“ je uredništvo, upravništvo, odpravništvo, stereotipija, tiskarna, strojeva fabrika, fabrika za ulivanje tip, električen laboratorij. Potem so tu za osobe velike restavracije, jedilnice. Razen papirja se tu vse izdeluje, kar je treba za izdajo „Timesa“. Povzetje poseda stroje, s kojimi je mogoče v jedni uri 15.000 iztisov zgotoviti; papir je 98 cm širok in 3 in pol angleške milje dolg. — „The Standard“, organ Tory stranke, ima jutranji in večerni list. Ozirom na razprostranost tekmuje s „Telegraphom“. Najstarejši list se imenuje „The Morning Post“, ustanovljen leta 1772., s konservativnim načelom. „The Daily Chronicle“ je radikalen in zastopa delavskega stannu interese.

(Predavanja v 20 jezicah.) Ta predavanja so se začela v Parizu, štev. 7, Rue Royale. Vsak predavatelj govori v svojem materinem jeziku o književnosti svoje domovine od početka 1882. do konca 1883. O ruski književnosti bode govoril Boris Čiviljev, o nemški dr. E. Loewenthal, o angleški dr. H. Tyng, o francoski prozi Jules Lermin, a o pesništvu François Coppé. Tudi so se oglasili predavatelji za poljsko, madžarsko, rumunjsko književnost itd.

(Nemški „Schulverein“). To šolsko društvo, kateremu je v Avstriji namen, ponemčevati slovansko dečo v najlepšem njenem cvetu, v prvi mladosti, bode imelo dne 2. junija t. l. v Gradcu svoj letošnji občni zbor. Potrebno je zlasti Slovanom, da si ogledamo, kako se širi to društvo in kje najbolj razjeda naše slovansko deblo. Konec januarja je to zloglasno društvo imelo 793 tako imenovanih „Ortsgruppen“, katerih je po raznih pokrajinah in sicer: na Štajarskem 65, na Koroškem 36, na Kranjskem 3, v Primorju 2, na Češkem 357, na Moravskem 102, v Bukovini 1, itd. Leta 1883 je društvo imelo dohodkov 212.000 gld., za šole je dalo 121.800 gld., a udov je imelo 80.000! Namen tega društva je opisal Desterniški v posebni knjižici, ki je ponatisnena iz „Slovenskega gospodarja“, toda knjižica je bila zasežena, da se tako ni mogla razširiti med narod.

(Uredniški izpit.) Urednik v Mariboru izhajajočemu listu „Südsteirische Post“, g. Jos. Rapoc je gotovo prvi urednik, ki bi moral delati uredniški izpit. Kakor je poročal „Slov. Narod“, poklical je okrajni glavar k sebi g. Rapoca, dal mu pero in papir in mu naložil, naj spiše pred njim kak članek za svoj list. Umeje se samo ob sebi, da se g. Rapoc ni hotel pokoriti toliki svojeglavosti.

(Star dijak.) Na harkovskem vsučilišču uči se medicini neki Dzięśakowski, šestdesetletni stavec. L. 1863. se je udeležil poljskega ustanka, bil je prognan v Sibirijo in car ga je pomilostil o kronanji.

(Solska statistika.) Nemška država ima 41 milijonov prebivalcev, 60.000 šol in 6 milijonov dijakov; Angleško 34 milijonov duš, 58.000 šol in 3 milijone dijakov; Avstro-ogrsko 37 milijonov duš, 30.000 šol in 3 milijone dijakov; Francosko 37 milijonov duš, 71.000 šol in 4.700.000 dijakov; Španjsko 17 milijonov duš, 29.000 šol in 1.600.000 dijakov; Italija 28 milijonov prebivalcev, 47.000 šol in 1.900.000 dijakov.

(Koliko ljudi je do zdaj živelo na svetu.) Nekdo je nedavno izračunal, da je do zdaj vseh ljudi na svetu živelo 46,626,843,275,075,845.

(Bolgarsko.) Mesečnik „Učben věstnik“ v Sređci, ki ga izdaja bolgarsko ministerstvo za narodno prosveto poroča, da se ima v vseh razredih rejálnih gimnazijev podajati dijakom kak spis iz ruske in hrvaške književnosti.

(„Objavitelj“) službeni list za Dalmacijo izhaja v hrvaškem in italijanskem jeziku, dasi je vsa Dalmacija hrvaška. Ravno tako, kakor pri nas.

(Ločitev.) Zakonska stopita k pravdi, da bi se ločila. Zakaj pa? vpraša sodnik. Mož je dejal: „Vsak večer moram gledati pod posteljo, ali se ni kdo skrtil pod njo, ker je moja žena strah in misli, da se bo kdo pritiho-tapil v sobo. Zdaj sem se že tega gledanja naveličal in se hočem ločiti od svoje žene. Sodnik je opominjal zakonska, naj se spravita. Nič niso pomagale lepe besede sodnikove. Naposled se domisli mož in pravi: Že vem, kaj naj storim; postelji odžagam noge in ne bode mi več potreba polukavati pod njo zvečer. Kakor govoril, tako storil. In oba sta živela srečno vkupe.

(Srečala sta se) v Baden-Badenu v gostilni dva gosta, pripovedujejo „Peterburgskija vědomosti“. Oba sta sedela vsak pri svoji mizi in oba sta istodobno zahtevala od natakarja neko posodo. Natakar je bil v zadregi, ker ni znal, kateremu bi prej postregel. Prvi gost je dejal natakarju, dajte jo tistemu gospodu. Drugi gost vzame posodo, zahvali se in se predstavi ponosno prvemu gostu: Čast mi je predstaviti se vam, jaz sem — Viktor Hugo; in jaz prosim, s kom imam čast? — Ta je odgovoril skromno: „Jaz sem kralj pruski“. . . Zdaj bi človek moral videti obraz Viktorja Huga, pristavljav listkar. Pogovor med njima ni bil posebno živ, dasi se takrat ni še pisalo 1870.

Politični razgled.

Dolenjeavstrijsko namestništvo je prepovedalo uvažati živino iz požunske stolice. Proti tej naredbi je napravil ugovor trgovinski minister ogrski. Ogrska vlada je poslala dva poslance na Dunaj, kjer so bodeta posvetovala z našo vlado o tej zadevi in bodeta zahtevala, da naša vlada prekliche prepoved uvažanja živine iz požunske stolice.

V Ljubljano se poroča z Dunaja, da dobodemo za vladiko preč. g. dr. Gogolo.

Nemški katoliki imajo letos svoj shod na veliko-nočni ponedeljek v Kolinu. Te shode imajo redno vsako leto, da se posvetujejo o verskopoličnih odnošajih in kako sploh mislijo zagovarjati v parlamentu pravice in interese nemških katolikov.

Dževad pašo, novega poslanika na Cetinji, je sprejel črnogorski knez Nikola jako prijazno. Nikola je dejal, da bode med obema vladama odslej vladal sporazum in prijateljski odnošaji.

Ker je že v Rusiji sami dovolj tovaren za kmetijske stroje, bode ruska vlada zahtevala in dala višo carino

tem strojem, kateri se uvažajo v Rusijo iz tujih dežel. Tako bo vlada pospeševala domašo obrtnost.

Francozi se že bližajo Honghoaju. Generala Brièr in Negier bodeta se združila pri Sontaji. In tako bode tudi ta vojna končana.

V Sudanu se Angležem vedno slabše godi. Dne 27. marca se je unel boj med Grahamom in Osman Digma. Araci so pobegli v gore, ko so jeli Angleži streljati. Graham je namreč hotel ujeti Osman Digma in mu uničiti čete in si odpreti pot do Berberja, kar pa mu je vse izpodletelo. Pustivši posadko v Suakimu, vrnili so se Angleži domov in večina prebivalcev okrog Suakima se je podvrgla angležem.

Boj v Bakninu je končan. General Brière je vzel sovražniku mnogo zastav in topov ter se vrnil v Hanoi, kamor je že 20. marca dospel general Négrier. Francozi se nameravajo polastiti še Honghoa maja meseca, in ko se to zgodi, bode vsa vojna končana. — „Paris“ piše, da francoska vlada zahteva od Kitajcev 150 milijonov frankov odškodnine in dokler se ji ta denar ne izplača, da vzame v zalog otok Hainan.

Tržne cene v Ljubljani

dne 9. aprila:

Hektoliter: pšenice 8 gld. 12 kr., ječmena 4 gld. 87 kr., ovs 3 gld. 25 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 69 kr., prosa 5 gld. 69 kr., koruze 5 gld. 53 kr., krompirja 2 gld. 67 kr., leče 9 gld. — kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.
Kilogram: goveje masti 98 kr., svinjske masti 84 kr., surove slanin 56 kr., okajane slanin 72 kr., maala 85 kr., govejega mesa 62 kr., teletine 64 kr., svinjine 70 kr., ovčjega mesa 40 kr. — 1 jajce 2 kr., 1 pišče 55 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 23 kr., slame 2 gld. 5 kr.

Današnje številko poslali smo še vsem dosedanjam naročnikom; prihodnjo pa že prejmo le oni, ki naročnino do tedaj obnove.

Listnica upravnistva. Veleč. gosp. A. St. na S. pri K.: Poslali ste 1 gld. preveč; plačana je tedaj naročnina do 31. marca 1885. — Veleč. g. J. B. v K.: Novih Vam ne bi ustrezal nobeden. Če želite dnevnega berila, priporočamo Vam „Slov. Narod“ (4 gld. četrtletno); če Vam nedostaja dobrega leposlovnega berila, naročite si „Ljublj. Zvon“ (4 gld. 60 kr. za celo leto); ako pa konečno želite tudi pouka v gospodarskih stvareh, podajo Vam ga „Novice“ (4 gld. 60 kr. celoletno). — Kavarna Bott v Trstu: List smo Vam poslali redno, a tamošnja pošta nam ga je vrnila z opombo „retour“. — Veleč. gosp. J. P. v Trstu: List pošiljamo Vam redno; prosimo pa da nam naznanite natančno svojo addresso.

Poprava tiskovnih pomot: Na strani 110 v 2 predalu v 1. vrsti od zgoraj je po pomoti mesto letnice 1683 stavljena letnica 1583, kar naj častiti bralci blagovoljno popravijo. — Na strani 113 v 30 vrsti od zgoraj v dopisu iz Varšave ima pa na mestu besedi „začnejo se že predstave“, stati: „začne svoje poslovanje“.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoludne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa urednistvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.